

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	EDU 437 Tarixin tədrisi metodikası, 6 AKTS
	Departament	Təhsil
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2026/27-ci tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Kəmalə Mustafayeva
	E-mail:	kmustafayeva@khazar.org
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	I gün (09:00-15:40) (Nərimanov korpusu)
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas dərsliklər: Mühazirə mətnləri 1. M.M. Əmirov Tam orta məktəbdə tarixin fəal/interaktiv təlimi metodikası. Ali məktəblərin tarix fakültəsi tələbələri üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2011/2014 2. Sevil Şivəxan qızı Bəhrəmovə. Tarixi biliklərin integrativ öyrədilməsi texnologiyası (Ali məktəblərin Tarix və coğrafiya fakültəsi tələbələri üçün dərs vəsaiti). Bakı, 2024. 224 səh. 3. Azərbaycan Respublikasının ümumi təhsil müəssisələri üçün Azərbaycan tarixi fənni üzrə təhsil proqramı (Kurikulum) (V-XI siniflər). Bakı, 2024 4. Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəbləri üçün Azərbaycan tarixi fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulumu) (V-XI siniflər). Bakı, 2013 5. Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəbləri üçün Ümumi tarix fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulumu) (VI-XI siniflər). Bakı, 2013	
Kursun təsviri	Tarixin tədrisi metodikası kursunda tələbələrə Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəblərində Azərbaycan tarixi və Ümumi tarix fənlərinin tədrisi prosesinin təşkili, müvafiq məktəb dərslikləri ilə işləmək, tarix fənninin tədrisi prosesində şagirdlərə bacarıq və vərdişlərin aşılması, tarixi anlayışların mənimsədilməsi metodikası öyrədilir. Kursun məzmun xəttini interaktiv dərsin müxtəlif modelləri və tipləri, fənlərarası və fəndaxili əlaqələndirmələr, sinifdən xaric iş metodikası təşkil edir. Fənn çərçivəsində tələbələrin tarixi hadisə və prosesləri yalnız faktoloji baxımdan deyil, səbəb-nəticə əlaqələri, xronoloji ardıcılıq, müqayisə, təhlil və tənqidi düşünmə əsasında öyrətmək bacarığının formalaşdırılması nəzərdə tutulur.	
Kursun məqsədləri	Tarixin tədrisi metodikası fənninin əsas məqsədi tələbələrdə tarixin tədrisinin nəzəri-metodoloji əsasları, müasir təlim metodları və pedaqoji texnologiyaları haqqında sistemli biliklər formalaşdırmaq, tarixi biliklərin öyrədilməsi və mənimsənilməsinin səmərəli yollarını müəyyənləşdirmək, gələcək tarix müəllimlərinin dərsi planlaşdırmaq, təşkil etmək, müxtəlif təlim metodlarından və tarixi mənbələrdən istifadə etmək, şagird fəaliyyətini qiymətləndirmək və müasir təlim mühitində tarix	

	dərslərini effektiv şəkildə həyata keçirmək bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələr: • Azərbaycanda ümumtəhsil məktəblərində tarix təhsilinin müasir strukturunu şərh edir; • Tarix dərslərində interaktiv metodları tətbiq edir; • İnteraktiv dərsin müxtəlif modelləri ilə işləyir; • Təlim məqsədlərini həyata keçirmək üçün məqsədəuyğun üsul və formalardan istifadə edir; • Fəal təlim mühiti təmin edərək müəllim-şagird (həmçinin, şagird-şagird) əməkdaşlığını quraraq müstəqil öyrənmə mühitini təşkil edir; • Tarix dərslərinin tədrisi zamanı fəndaxili və fənlərarası inteqrasiya və sinifdən xaric işlərin təşkilini tətbiq edir; • Şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilmə vasitələrindən istifadə edir.		
Tədris metodları	Məşğələ	+	
	Qrup müzakirəsi	+	
	Praktiki tapşırıqlar	+	
	Praktiki məsələnin təhlili	+	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Praktiki dərs	21 dekabr	10
	Yoxlama (quiz)	Oktyabr və dekabr	20
	Qrup işi	Semestr ərzində	5
	Aralıq imtahanı	Noyabr	30
	Final imtahanı	Yanvar	35
	Yekun		100
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Müzakirə və debat metodu – tələbələr müxtəlif tarixi mövqeləri müdafiə edir, arqumentlər irəli sürür və qarşı tərəfin fikirlərini təhlil edirlər. Sual-cavab metodu – tələbələrin əvvəlki biliklərini yoxlamaq, mövzuya maraq yaratmaq və düşünmə qabiliyyətini inkişaf etdirmək üçün istifadə olunur. Case-study (situasiya təhlili) – konkret tarixi hadisə və ya vəziyyət təqdim edilir, tələbələr onu müxtəlif aspektlərdən təhlil edirlər. Layihə metodu – tələbələr müəyyən tarixi mövzu üzrə fərdi və ya qrup şəklində araşdırma apararaq təqdimat, poster, xəritə və ya digər məhsul hazırlayırlar. Rollu oyun metodu – tələbələr tarixi şəxsiyyətlərin və ya müxtəlif sosial-siyasi qrupların rolunu canlandırırlar. Bu metod tarixi hadisələri daha dərinləndirən anlamağa kömək edir. Tarixi mənbələrlə iş – sənədlər, məktublar, xatirələr, qanunvericilik aktları, xəritələr, fotoşəkillər və digər ilkin mənbələr təhlil edilir. Konseptual xəritə və klaster metodu – tarixi anlayışlar, hadisələr və səbəb-nəticə əlaqələri sxem və diaqramlar vasitəsilə göstərilir. İKT və multimedia metodu – elektron xəritələr, tarixi videolar, interaktiv təqdimatlar, rəqəmsal arxivlər və digər texnologiyalardan istifadə edilir. Praktiki dərs Tələbə öz istəyi ilə ümumtəhsil məktəblərinin V-XI siniflərini əhatə edən Azərbaycan		

tarixi və Ümumi tarix fənləri üzrə mövzulardan birini seçərək interaktiv təlim metodlarından istifadə edərək hazırlamalıdır. Praktiki dərstdə əsas diqqət edilən tələbə tərəfindən hazırlanan qrup işi və prezentasiyanın strukturu olacaqdır. Tələbə prezentasiyada dərsin 7 mərhələsini ayrı-ayrı slaydlar şəklində təqdim etməlidir. **Burada məqsəd gələcəyin müəllimi olan tələbənin dərslər hazırlama və təqdim etmə bacarığının inkişaf etdirilməsidir.**

Müddəti: Aralıq imtahanından sonra noyabr və dekabr ayları ərzində dərslər təqdimatları təhvil verilməlidir. **Sonuncu dərslər həftəsindən sonra təqdimat etmək üçün əlavə vaxt verilmir.** Hər bir tələbəyə təqdimat üçün 10-15 dəqiqə vaxt ayrılır. Tələbələrin öz istəyi ilə praktik dərslərə hazır olduqları günə maksimum 5 tələbə üçün vaxt ayrılır. Noyabr ayından etibarən təqdimetmə üçün günlər cədvəl şəklində salınacaqdır.

Qeyd: Prezentasiya Power Point və ya başqa platformalardan istifadə etməklə hazırlanmalıdır. Tələbə öz təqdimatını dərslər təqdimetməzdən ən azı 2 gün öncə müəllimə elektron poçt ünvanından göndərməli və ya Microsoft Teams platformasında fənn üçün açılan qrupda öz adına qovluq açıb yerləşdirməlidir. Plagiat və köçürmə olan işlər qəbul edilməyəcəkdir. Prezentasiyaların hazırlığı prosesində GİS-dən qismən istifadəyə icazə verilir. Generativ Süni İntellektdən prezentasiya tapşırıqlarında aşağıdakı hallarda icazə verilir:

- Prezentasiyanın strukturunun qurulması mərhələsində;
- mətnin qrammatik redaktəsində və s.

Prezentasiyanın məzmunu, verilənlərin təhlili və nəticələrin şərhini tam olaraq tələbə tərəfindən müstəqil hazırlanmalıdır. Prezentasiyanın hazırlanmasında istifadə olunan, mətn, şəkil, video, ədəbiyyat və mənbələr rəsmi bazalardan tələbə tərəfindən araşdırılaraq istinadları göstərilərək təqdim edilməlidir. Bu zaman Generativ Süni İntellekt istifadəsinə icazə verilmir. İstinadlar Xəzər Universitetinin Generativ Süni İntellektdən istifadə qaydalarının 8-ci bəndinə uyğun olaraq prezentasiyada öz əksini tapmalıdır.

GİS istifadəsi qaydalarının pozulması halında tətbiq ediləcək tədbirlər aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir:

- Şifahi və ya yazılı xəbərdarlığın verilməsi;
- Tapşırığın yenidən təqdim edilməsi;
- Tapşırıq üzrə balın azaldılması və ya sıfırlanması (0 bal).

Keçid linki:

<https://khazar.org/uploads/Policy/S%C3%BCni%20%C4%B0ntellekt%20qaydalar%C4%B1.pdf>

Yoxlama (quiz)

Birinci yoxlama noyabr ayının ilk həftəsi aralıq imtahanından öncə (10 bal), ikincisi isə dekabrın üçüncü həftəsi final imtahanından öncə (10 bal) nəzərdə tutulur. Hər iki yoxlamada 5 ballıq 2 açıq sual verilməkdir. Hər bir yoxlamaya 20-30 dəqiqə vaxt ayrılır. Köçürmə halında yoxlama işi ləğv edilir. **Yoxlamanın məqsədi keçilən mövzular üzrə biliklərin möhkəmləndirilməsi, tələbələrin imtahanda açıq sualların cavablandırılmasına hazırlıqlı olmasına kömək etməkdir. Yoxlamada üzrsüz səbəbdən iştirak etməyən tələbə üçün yenidən yoxlama keçirilmir.**

İstisna: Fakültə dekanlığına tələbə öncədən üzrlü səbəbdən (ailəvi vəziyyət və səhhətlə bağlı) yoxlama işində iştirak edə bilməyəcəyi haqda məlumat vermişsə, və ya sonra

bununla əlaqədar hər hansı bir sənəd (ərizə və ya arayış) təqdim edibsə, yalnız bu halda tələbəyə yenidən yoxlama keçirilə bilər.

Qrup işi

Qrup işləri dərslərdə aparılan layihə, rollu oyun, debat və digər praktiki fəaliyyətdə aktivlik göstərilməsi əsasında qiymətləndiriləcəkdir. Tələbələr hər dərs üzrə fərqli qruplarda fəaliyyət göstərəcək, bir-birindən öyrənəcək və dərslərdə hər bir tələbənin aktivliyi təmin ediləcəkdir.

Davamiyyət

Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Dərsə 10 dəqiqə gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərs saatına buraxılır. Tələbələr müəyyən səbəblərdən (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) dərslərin buraxılması haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.

İmtahanlar

Aralıq imtahanı oktyabr ayında tədris olunan mövzular üzrə, final imtahanı noyabr və dekabr ayında tədris olunan mövzular əsasında keçiriləcəkdir. Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur.

Fənni bitirmək qaydası

Univesitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və daha yuxarı hesab edilir. Kəsri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.

İmtahan qaydalarının pozuntuları

Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürmələr qadağandır. Bu qaydaya əməl etməyən tələbənin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır.

Tələbənin davranış qaydaları

Dərs zamanı dərs prosesini pozmağa və ya qeyri-etik hərəkətlər etməyə, həmçinin tələbələrin icazəsiz müzakirələrinə və mobil telefondan istifadəsinə icazə verilmir.

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.		Sillabusla tanışlıq. Tarixin tədrisi metodikasına fənninə giriş. Tarix təliminin məqsədi.	1. səh 9-15
2.		Tarix təliminin pedaqoji, idrakı, psixoloji, didaktik əsasları	1. səh 91-115 1. səh 115-137
3.		Təlim metodları və onların təsnifatı	1. səh. 247-321;
4.		Tarix təhsilinin müasir sistemi və məzmunu. Müasir təhsildə məzmun standartları	1. səh. 64-72. 5. səh. 9, 14, 24-25
5.		Məktəb tarix dərslisi. Tarix dərslərinin tədrisi zamanı fəndaxili və fənlərarası integrasiya Quiz 1	1. səh. 91-115 1. səh. 17-19, səh. 330
6.		Tarixi təfəkkür anlayışı. Şagirdlərin tarixi biliklərinin formalaşması və tarixi anlayışlar üzrə	1. səh 154-184; 186-193

		iş.	
7.		Aralıq imtahanı	
8.		Tarix təliminin təşkilinə verilən əsas tələblər. Tarix dərslərində əsas təlim metodları. Ənənəvi və müasir dərslərin paradigmaları	3. səh. 49-55 3. səh. 56-62
9.		Fəal təlim metodları və onların tətbiqi yolları	3. səh. 42-56 1. səh. 47, 9. səh 63-66
10.		Tarix dərslərinin strukturu. İnteraktiv dərslərin müxtəlif modelləri.	3. səh. 60-62, 66-75
11.		Şagirdlərin biliklərinin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi Quiz 2	1. səh. 583-621
12.		Tarix müəlliminin təlim fəaliyyətinin planlaşdırılması.	3.səh. 75-95;
13.		Təhsilin məzmununu əks etdirən sənədlər	1. səh. 55-64
14.		Sınıfdən xaric iş və onun tarixin tədrisində rolu. Muzey səfəri. Əyani dərslərin təşkili	2. səh. 629-641
15.		PRAKTİKİ DƏRSLƏRİN TƏQDİMƏTİ. DƏRSLƏRİN TƏKRARI VƏ YEKUNU	
Final imtahanı			